

Process par noziedzīgi iegūtu mantu
Kriminālprocess Nr.XX
Lietas arhīva Nr.XX

LĒMUMS

Rīgā 2021.gada XX

Ekonomisko lietu tiesa šādā sastāvā:
tiesnese XX,

piedaloties Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldes XX nodaļas vecākajam inspektoram XX, Vidzemes tiesas apgabala prokuratūras prokurorei XX, ar mantu saistītajai personai XX un viņas pārstāvei, zvērinātai advokātei (un tulcei XX, slēgtā tiesas sēdē izskatīja procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Aprakstošā daļa

[1] Ekonomisko lietu tiesā 2021.gada XX saņemts no kriminālprocesa XX izdalītais process par noziedzīgi iegūtu mantu.

[2] Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas biroja Organizētās noziedzības un noziegumu ekonomikas jomā apkarošanas nodaļas vecākais inspektors XX 2021.gada XX pieņēma lēmumu par procesa uzsākšanu par noziedzīgi iegūtu mantu un procesa par noziedzīgi iegūtās mantas nodošanu izlemšanai tiesai, kam piekritusi Vidzemes tiesu apgabala prokuratūras prokurore XX.

Lēmums pamatots ar šādiem apstākļiem.

[2.1] Pamatojoties uz Finanšu izlūkošanas dienesta (turpmāk – FID) ziņojumu ar pievienotajiem pārbaudes materiāliem, 2020.gada XX uzsākts kriminālprocess XX pēc Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma pazīmēm par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju ne mazāk kā XX EUR apmērā, finanšu instrumentu obligāciju AS “ ” ar kopējo nominālo vērtību XX EUR un uzkrāto izmaksājamo kuponu summu XX EUR Ukrainas pilsoņiem XX atvērtajā kontā Latvijas kredītiestādē, likvidējamajā AS “ ” (turpmāk – ABLV banka).

[2.2] No FID ziņojuma, bankas papildus sniegtās informācijas un dokumentiem izriet, ka XX 2017.gada XX atvēra bankā kontu (Nr.XX), kurā finanšu līdzekļu atlikums 2018.gada XX bija XX EUR, finanšu instrumenti kā bankas obligācijas ar kopējo nominālo vērtību XX EUR, uzkrātā izmaksājamā kupona summa XX EUR.

Kontā tika ieskaitīti finanšu līdzekļi, kuru izcelsme, visticamāk, saistīta ar noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu ārvalstīs un organizēta XX un, iespējams, citu nenoskaidrotu personu interesēs.

FID ziņojumā un kontā atspoguļoto darījumu kopums rada aizdomas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas otro stadiju, t.i., noslēgšanu jeb strukturēšanu, kuras ietvaros, izmantojot kontus Latvijas kredītiestādē, noziedzīgi iegūti līdzekļi, imitējot civiltiesiskus darījumus, pārvietoti no sākotnējās izcelsmes vietas ar mērķi tos attālināt no līdzekļu ieguves avota, un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas trešo stadiju, t.i., integrāciju, kad daļa no līdzekļiem tiek ieguldīta finanšu instrumentos.

[2.3] Pirmstiesas izmeklēšanas laikā konstatēts, ka finanšu līdzekļi kopsummā XX EUR, kas atrodas XX kontos, tieši vai netieši nonākuši XX īpašumā vai valdījumā noziedzīga nodarījuma rezultātā, jo no 2018.gada XX, piesakot kreditora pieteikumu, kredītiestādei ilgstoši nav sniegta patiesa, pārbaudāma un pieprasītajam apjomam atbilstoša informācija par fiziskās personas kontos saņemto maksājumu pamatojumu un darījumu būtību. Proti:

1) trūkst XX bankas kontā esošo līdzekļu izcelsmi pamatojošu dokumentu, sniegti pretrunīgi skaidrojumi, kas neatbilst faktiski konstatētiem apstākļiem un iegūtiem dokumentiem;

2) sešus mēnešus pēc konta atvēršanas, XX 2017.gada XX no sava konta "XX" Luksemburgā pārskaitīja XX EUR (XX USD) uz savu bankas kontu;

3) lai noteiktu no Luksemburgas bankas pārskaitīto līdzekļu izcelsmi, XX tika lūgts sniegt informāciju par to, kā finanšu līdzekļi tika uzkrāti, kā arī iesniegt finanšu līdzekļu izcelsmi apliecinošus dokumentus. XX atbildēja, ka kontā "XX" uzkrāto līdzekļu avots ir ziedojumi/mantojums no viņas vecākiem, kā arī ienākumi no nekustamā īpašuma pārdošanas. Tomēr netika iesniegti pietiekami pierādījumi, kas ļautu sasaistīt norādīto labklājības izcelsmi ar līdzekļiem, kas tika pārskaitīti uz bankas kontu;

Saskaņā ar iesniegtajiem dokumentiem (par ziedojumiem/mantojumu un darījumiem ar nekustamo īpašumu) laikā no 2007.gada līdz 2011.gadam XX kopumā ziedojumos/mantojumā saņēma XX USD, un laikā no 2002.gada līdz 2008.gadam no nekustamā īpašuma pārdošanas un izīrēšanas – XX USD.

XX sniedza papildu skaidrojumu par to, ka līdzekļi no ziedojumiem/mantojuma, kā arī no nekustamā īpašuma pārdošanas un izīrēšanas, tika uzkrāti kontos ' ' Ukrainā un "XXX" Turcijā, bet nav saglabājušies dokumenti, kas varētu apstiprināt līdzekļu uzkrāšanu šajos kontos.

Dažos no XX iesniegtajiem dokumentiem, piemēram, XX notariālā kārtībā sniegtajā apliecinājumā par dāvinātajiem naudas līdzekļiem, ir nesakrītība norādītajā XX dzimšanas gadā, kas rada šaubas par šī dokumenta likumību un, visticamāk, sagatavots iesniegšanai bankai pēc tās pieprasījuma. Ukrainas zvērināta notāra paraksta īstuma apliecinājums nepieciešams legalizēt, lai tam būtu juridisks spēks Latvijā.

Tāpat nav gūts apliecinājums tēva labklājības līmenim un šādu norādīto līdzekļu likumīgai izcelsmei. Iesnietā izziņa par tēva darbošanos Turcijas sporta klubā laika posmā no 1999.gada līdz 2007.gadam, nepierāda līdzekļu izcelsmi, jo nav norādes par gūto ienākumu apjomu un saņemšanas veidu.

4) tika iesniegti konta izraksti par periodu no 2009.gada līdz 2017.gadam no investīciju konta "XX". Šajā periodā kontā netika konstatēti ienākošie ārējie maksājumi. Saskaņā ar iesniegto konta pārskatu šajā periodā XX aktīvi veica investīcijas finanšu instrumentos un līdzekļu kustība kontā ir saistīta ar iepriekš uzkrāto nezināmas izcelsmes

līdzekļu reinvestēšanu. Ņemot vērā šādas informācijas trūkumu EY un bankai nebija pietiekamu pierādījumu, lai apstiprinātu saikni starp XX norādīto līdzekļu izcelsmi un viņas konta esošajiem līdzekļiem;

5) līdzekļi XX bankas kontā tika pārskaitīti no "XX", kurā no 2009.gada līdz 2017.gadam bija atvērts konts. XX informācijas pieprasījuma ietvaros tika lūgts skaidrot konta slēgšanas iemeslus, tomēr uz jautājumu netika atbildēts. XX iesniedza dokumentus (t.sk. vēstuli) no "XX", kurā XX tiek informēta, ka viņas konts tiks slēgts, jo viņa nav parakstījusi kopējā ziņošanas standartā noteikto nodokļu deklarāciju. Kopējais ziņošanas standarts (CRS) ir globāls nodokļu iestāžu automatiskās bankas kontu informācijas apmaiņas standarts, kuru Eiropas sadarbības un attīstības organizācija (OECD) izstrādāja 2014.gadā, lai apkarotu izvairīšanos no nodokļu nomaksas;

Ar "XX" 2017.gada XX vēstuli XX tika informēta par sadarbības pārtraukšanu no 2016.gada XX un līguma laušanu. Ar minēto vēstuli XX tika arī informēta, ka ziņas par viņas kontu tiks nodotas saskaņā ar kopējā ziņošanas standarta noteikumiem, un atgādināts, ka kreditorei ir jāiesniedz jauni rekvizīti kontam, uz kuru pārskaitīt kontā atlikušos līdzekļus, pretējā gadījumā banka uzsāks konta īpašu uzraudzību. Ņemot vērā pievienotos maksājumu rīkojumus, XX 2017.gada XX centās pārskaitīt līdzekļus no Luksemburgas uz Latvijas banku, bet līdzekļi 2017.gada XX tika atgriezti kontā. Atkārtoti XX pārskaitīja līdzekļus no Luksemburgas uz Latvijas banku 2017.gada XX. Līdz ar to tika konstatēta konta slēgšana sakarā ar neatbilstību "XX" prasībām attiecībā uz kopējo ziņošanas standartu (CRS);

Pārbaudes laikā konstatēts, ka kreditoras konts "XX" tika slēgts, pamatojoties uz kreditoras neatbilstību kopējā ziņošanas standarta prasībām un nesadarbošanos ar banku, kas bija par pamatu no Francijas bankas puses uzsākt atturēšanos, jo ilgstošā laika periodā, t.i., no 2016.gada XX līdz 2017.gada XX XX nesniedza Luksemburgas bankai prasīto informāciju un neparakstīja vairākkārt nosūtīto veidlapu par nodokļu atbilstības sertifikātu; XX 2017.gada XX parakstīja bankas veidlapu par pieprasījumu slēgt kontu, kur kā iemeslu konta slēgšanai norādīja CRS: "nodokļu rezidence Ukraina", kas ir vispārīgs un nepaskaidrojošs iemesls;

Secināms, ka arī Francijas bankai XX nav varējusi apliecināt līdzekļu likumīgu izcelsmi, kas bijis par pamatu līguma laušanai. Aizdomīgo naudas plūsmu pamato XX 2018.gada XX personīgā ierašanās Latvijā (pēc robežšķērsošanas datiem). un ierašanās bankā 2018.gada XX, lai noformētu skaidras naudas izmaksu par kopējo summu XX, kā arī veicot naudas konvertāciju no USD konta uz EUR kontu;

6) XX nav saiknes (personīgās vai biznesa) ar Latviju, konts atvērts uzkrājumu veikšanai, līdzekļu izmantošanai personīgām vajadzībām un darījumiem ar finanšu instrumentiem. Līdz konta atvēršanai ABLV bankā XX nebija nekādas saiknes ar Latviju. Iepriekš šos pakalpojumus sniedza "XX", tomēr konts tika slēgts dēļ neatbilstības bankas kopējā ziņošanas standarta prasībām un nesadarbošanās ar banku.

7) XX 2018.gada XX pārskaitīja XX EUR sadarbības partnerim – uzņēmumam "XX" LTD (turpmāk – Uzņēmums) uz tā kontu Čehijas Republikā, ar maksājuma mērķi "XXXX rēķins XX par datoriekārtām X;

Minētais Uzņēmums 2017.gada XX reģistrēts Apvienotajā Karalistē. Uzņēmums 2019.gada XX aņēma paziņojumu par tā izslēgšanu no reģistra un 2019.gada XX uzņēmums tika likvidēts. Uzņēmuma reģistrētajā adresē ir reģistrēti arī vairāki citi uzņēmumi. Uzņēmuma īpašnieks un vadītājs ir Ungārijas pilsonis, kura adrese ir Serbijā. Saskaņā ar reģistra datiem Uzņēmuma darbības joma bija datoru un perifero ierīču ražošana, mobilo telefonu, kā arī audio un video iekārtu tirdzniecība. Tā kā Uzņēmuma iespējamo darbību bankai nav izdevies

apstiprināt no publiski pieejamajiem informācijas avotiem, XX tika lūgts sniegt skaidrojumu par darījumu būtību un iesniegt darījumu pamatojošus dokumentus.

XX bankai skaidroja, ka tolaik tas bija visienesīgākais ieguldījums, kuru ieteica veikt kāda persona, ar kuru viņa iepazinusies ceļojuma laikā. XX nevarēja iesniegt nevienu darījuma pamatojošu dokumentu. Saskaņā ar XX sniegto atbildi, viņa ir centusies sazināties ar Uzņēmumu, bet tas jau bijis likvidēts. Ņemot vērā neskaidro Uzņēmuma darbības profilu, XX vispārīgais skaidrojums par darījuma norisi un izpildi, pamatojošu dokumentu trūkums, kā arī nespēja apstiprināt ar pārskaitījumu saistīto līdzekļu legālu izcelsmi, arī no bankas puses darījums tiek uzskatīts par aizdomīgu;

No Latvijā reģistrētas IP adreses XX, izmantojot pieslēgumu internetbankai, veikts maksājums XX EUR Uzņēmuma (kurš nav atrodams publiski pieejamajos avotos un ir “čaulas veidojuma” pazīmes) par datoriekārtām. Netika sniegts bankai un pirmstiesas izmeklēšanā pietiekams skaidrojums un darījumu pamatojoši dokumenti par šo pārskaitījumu;

Kritiski vērtējams fiziskās personas darījums ar juridisku personu par datoru aprīkojumu iegādi kā faktiski notikušu darījumu, jo nav gūts nekāda veida apliecinājums preču kustībai un turpmākām darbībām ar tām, kā arī XX iepriekš nav veikusi šādu specifisku preču iegādi un realizāciju. Tāpat nav saprotama darījuma ekonomiskā būtība un XX turpmākais ieguvums no šāda darījuma;

8) XX deklarēja plānoto kredīta apgrozījumu un konta vidējo apgrozījumu līdz XX EUR mēnesī. Faktiskais apjoms ievērojami pārsniedza 2017.gada augustā deklarēto, kad XX pārskaitīja XX EUR (XX USD) no sava konta “XX” uz _____ bankas kontu Latvijā;

9) XX izpētes dokumenti no _____ bankas puses neizskaidro līdzekļu legālu izcelsmi un paskaidrojumi ir pretrunā ar kontu pārskatos atspoguļotiem maksājumiem.

Pēc “XX” sniegtās informācijas, ko pārbaudījis FID, secināms, ka neviens ienākošais maksājums nav no kontiem “PrivatBank” Ukrainā un “XX” Turcijā. No analoga dienesta ārzemēs sniegtās informācijas izriet, ka visu XX kontā esošo līdzekļu izcelsmi veido viens darījums, proti, 2009.gadā vērtspapīru pārvedums bez maksas seguma no trešās personas (free of payment) XX (kā XX norāda bankai, tas esot viņas tēvocis) saņemta vērtspapīru portfeļa, kas vēlāk 2017.gadā tika ieskaitīts _____ bankas kontā.

Līdz ar to ir pretrunīgi apstākļi saistībā ar XX skaidrojumu par kontā saņemto līdzekļu izcelsmi. Par personas XX saistību nekāda informācija nav sniegta un nav izskaidrota darījuma būtība.

[2.4] XX sazinājās ar banku, sākot no 2018.gada XX (pēc kreditora pieteikuma iesniegšanas), kā arī pēc bankas 2019.gada XX nosūtītā pieprasījuma, kurā tiek pieprasīts XX sniegt ziņas: 1) par personas labklājības līmeni, iesniedzot deklarāciju; 2) darba pieredzi un valstu sarakstu, kurās veic savu saimniecisko darbību; 3) darbojoties nekustamo īpašumu biznesā, iesniegt līgumus, rēķinus, kas pamato darījumus kontu izrakstā; 4) konta izrakstu no “XX”, kā arī “XX” Turcijā; 5) sniegt skaidrojumu, kā finanšu līdzekļi tika uzkrāti “XX”; 6) kādu iemeslu dēļ tika slēgts konts “XX”; 7) iesniegt maksājumu uzdevumu par veikto maksājumu XX EUR Uzņēmumam, kā arī sniegt informāciju – pēc kādiem kritērijiem tika izvēlēts Uzņēmums.

XX 2019.gada XX bankai atbildētāja, bet vispārīgi, neatbildot pēc būtības un pieprasītā apjomā, nesniedzot visu prasīto informāciju un dokumentāciju(darījumuapliecinošos dokumentus). Līdz ar to bankai jau sākotnēji nav bijusi iespēja pārliecināties par XX kontā esošo finanšu līdzekļu legālo izcelsmi.

XXs un viņas pārstāvja sniegtā informācija . bankai bija vispārīga, pretrunīga un neatbilstoša faktiski noskaidrotiem apstākļiem un pārbaudes gaitā iegūtiem dokumentiem, kā arī pretrunā kontu pārskatos atspoguļotajiem maksājumiem. XXs kontā naudas līdzekļu atlikums nav samērīgs ar personas likumīgiem ienākumiem un viņa nav varējusi pierādīt, ka minētā manta (finanšu līdzekļi) iegūta likumīgā ceļā, kas arī bija pamats bankai iesniegt ziņojumu par aizdomīgu darījumu un ziņot par uzsākto atturēšanos.

[2.5] Arī pēcFID 2020.gada XX rīkojuma par noziedzīgi iegūtu līdzekļu pagaidu iesaldēšanu (45 kalendārajām dienām), XXsniedza vispārīgu, nekonkrētu paskaidrojumu, bet pēc būtības neskaidroja naudas darījumus kontā, un daļa viņas iesniegto dokumentu, iespējams, satur nepatiesas ziņas un saskatāmas viltojuma pazīmes.

Pēcāk XXs pārstāvis procesa virzītājam iesniedza papildu dokumentu atvasinājumus no dažādiem reģistriem par XXs tēva darba vietu Turcijā un tēva XX apliecinājumu par to, ka bez atlīdzības viņai nodevis XX USD un atvēris kontu par minēto summu “XX” Turcijas Republikā, ka 2007.gadā bez atlīdzības viņai nodevis naudas līdzekļus XX USD skaidrā naudā.

Taču šāds XXs skaidrojums izmeklēšanas ietvaros nav guvis apstiprinājumu un sniegtas vispārīgas, nepārbaudāmas ziņas par līdzekļu izcelsmi. Darījumu apliecinājoši dokumenti netika iesniegti, XX nav varējusi iesniegt ticamu skaidrojumu un pamatot kontā esošo finanšu līdzekļu izcelsmi.

Tāpat uzskatāms, ka darījums par datortehnikas iegādi, kas noslēgts ar Uzņēmumu, reāli nav noticis, jo netika konstatēts, ka būtu iegādātas preces un ar tām būtu notikusi kāda veida turpmāka kustība (realizācija u.tml.). Darījuma apstākļi no XXs puses netiek skaidroti un secināms, ka tādējādi XX apzināti ir, iespējams, piekritusi līdzdarboties nenoskaidrotu personu prettiesiskai rīcībai, ļaujot izmantot savu kontu, iespējams, nelegālas izcelsmes līdzekļu plūsmas nodrošināšanai, nevēloties atklāt patiesos apstākļus, pie kādiem notikusi naudas plūsma kontā un neskaidrojot finanšu līdzekļu izcelsmi.

[2.6] Veicot XXs un Uzņēmuma kontos ienākošo un izejošo darījumu analīzi par laiku no 2012.gada līdz 2018.gadam, konstatējamas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas šādas pazīmes:

1) XX ir Ukrainas pilsonē – konta izmantošanai bankā Latvijā nav saprotama ekonomiskā pamata;

2) vismaz daļai juridisko veidojumu, ar kuriem XX veikusi darījumus, piemīt čaulas veidojumu pazīmes (viens no čaulas veidojumiem reģistrēts Lielbritānijā);juridisko veidojumu bankas konti atvērti trešajā valstī (Latvijas kredītiestādē), kuru iesaistei nav loģiska skaidrojuma (t.sk. ekonomiska izdevīguma);par shēmā iesaistītajiem juridiskajiem veidojumiem nav publiski pieejama informācija, kas liecinātu par šo veidojumu saimniecisko aktivitāti un, attiecīgi nav iespējams pārliecināties par minēto uzņēmumu faktisko saimniecisko darbību;darījumiem ir epizodisks raksturs un atsevišķi darījumi veikti ar izteikti lielām summām, kam nav gūts dokumentāls pamatojums, pēc kā apgrozījums kontā strauji krītas un čaulas veidojums tiek likvidēts (Uzņēmuma apgrozījums konta “XX” Čehijas filiālē par izteikti lielām summām reģistrēts 2017.gada 1.februārī, bet 2019.gada 9.aprīlī likvidēts);nav konstatējami maksājumi, kuri saistīti ar uzņēmuma saimniecisko darbību;

3) personas neizskaidrojama labklājība un ienākumi;

4) naudas līdzekļu kustībai ir tranzīta raksturs.

Izmeklēšanas laikā konstatētas FID metodoloģiskā materiālašādas pazīmes:

1) interneta resursos pieejamā informācija liecina, ka Uzņēmumam nav mājas lapas, Uzņēmuma adresē reģistrēti vairāki uzņēmumi, Uzņēmuma darbības laikā nav iesniegts neviens pārskats, kas apliecinātu, ka Uzņēmums veic jeb kāda veida saimniecisko darbību, Uzņēmuma vadītājs ir Ungārijas pilsonis XX, ar dzīvesvietu Serbijā, kas nav saistīta ar Uzņēmuma reģistrācijas valsti, Uzņēmuma bankas konts atvērts Čehijā, kam nav saistības ar Uzņēmuma reģistrācijas valsti;

2) Uzņēmumam nav resursu– tehniskās bāzes deklarēto darbības veida nodrošināšanai;

3) shēmā tiek iesaistīta jaundibināta juridiskā persona, turklāt, tās jau pirmajā darbības gadā vai pat mēnesī pēc dibināšanas veic darījumus par ievērojamām naudas summām;

4) nav pieejama informācija, kas liecinātu par Uzņēmuma faktisko darbību;

5) XXs dzīves vietas valsts un līdzekļu izcelsmes valsts ir valsts ar augstu korupcijas risku – Ukraina;

6) Uzņēmums neveic nodokļu maksājumus;

7) veikts pārskaitījums juridiskai personai par šķietami sniegtiem pakalpojumiem, precēm;

8) bankas kontu izmantošanai Latvijas kredītiestādē nav saprotama ekonomiskā pamata, t.i., konti atvērti valstī, kas nav minēto personu rezidences vai uzņēmējdarbības veikšanas valsts;

9) naudas līdzekļu izcelsmi veido maksājumi no čaulas uzņēmuma/nezināmas izcelsmes, kas saņemti kā aizdevumi vai vērtspapīru pārvedumi bez apmaksas;

10) tiek veikta samaksa par šķietami fiktīviem darījumiem;

11) XXs un Uzņēmuma bankas konti atvērti tālu no rezidences valsts un tam nav skaidri saprotama izskaidrojuma;

12) Uzņēmuma juridisko personu kontos nav konstatēti darījumi, kas liecinātu par aktīvu saimniecisko darbību;

13) Uzņēmuma konti atvērti valstī, kas nav attiecīgo juridisko personu saimnieciskās darbības valsts;

14) Uzņēmuma un XXs darījumu apliecinājoši dokumenti nav iesniegti tādā apjomā, lai varētu pārliecināties par līdzekļu izcelsmes likumību un darījumu faktisko veikšanu;

15) XX sniedz nepatiesu, nepilnīgu informāciju par līdzekļu izcelsmi (vai izmanto līdzekļu izcelsmes pamatojumu, ko nav iespējams pārbaudīt);

16) XXs iesniegtie dokumenti par līdzekļu izcelsmi un dāvinājuma apstākļiem ir nepilnīgi un apšaubāmi – dokumenti satur viltojuma pazīmes;

17) līdzekļu izcelsme tiek skaidrota ar dāvinājumu, mantojumu, uzkrājumu vai aizdevumu, bet netiek iesniegti izcelsmi pamatojošie dokumenti vai arī tie ir nepilnīgi;

18) piezīmju sadaļā (maksājuma mērķī) norādīti vispārīgi apraksti “Par datoriekārtām”;

19) XX nereaģē uz pieprasījumiem iesniegt dokumentus, paskaidrojumus kontā saņemto maksājumu izcelsmes pamatošanai pēc būtības.

Konstatētās noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pazīmes norāda uz šādām noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas tipoloģijām:

1) finanšu līdzekļi tiek pārvietoti caur dažādiem finanšu iestāžu kontiem dažādās jurisdikcijās, kas atvērti sarežģītā shēmā iesaistītiem čaulas veidojumiem. Šo shēmu īstenošanā tiek iesaistītas (tās organizē) profesionāli šī pakalpojuma sniedzēji, piemēram,

personas ar padziļinātām zināšanām grāmatvedībā, jurisprudencē, finansēs vai finanšu pakalpojumu jomā, īstenojot profesionālu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju;

2) čaulas veidojumu konti tiek izmantoti, lai fiktīvu darījumu aizsegā pārvietotu līdzekļus no sākotnējās izcelsmes vietas, ar mērķi tos attālināt no līdzekļu ieguves avota;

3) finanšu līdzekļi tiek pārvietoti un strukturēti, ar mērķi tos attālināt no sākotnējās izcelsmes vietas, simulējot šķietami legālus darījumus, un daļa vai visi līdzekļi pēc tam tiek pārskaitīti savstarpēji saistītām personām;

4) ārvalstu fizisku personu konti un/vai seifi Latvijā tiek izmantoti, lai slēptu (legalizētu) ārvalstīs izdarīta predikatīva noziedzīga nodarījuma rezultātā iegūtos līdzekļus.

[2.7] Ar procesa virzītāja 2020.gada XX lēmumu, kuru apstiprinājis izmeklēšanas tiesnesis, uzlikts arests XXs bankas kontā XX esošajiem finanšu līdzekļiem XX EUR, finanšu instrumentiem bankas obligācijām ar kopējo nominālo vērtību XX EUR un uzkrātā izmaksājamā kupona summai XX EUR, kas kopsummā veido līdzekļus XX EUR.

Pēc procesa virzītāja paziņojuma nosūtīšanas 2020.gada XX par aresta uzlikšanu finanšu līdzekļiem, kas atrodas ABLV bankas uzkrājuma kontā, kriminālprocesa ietvaros XX nav varējusi iesniegt dokumentus, kas pamatotu bankas kontā arestēto finanšu līdzekļu legālo izcelsmi un ar pārstāvja starpniecību ir skaidrojusi un norādījusi uz apstākļiem, kas nav guvuši apstiprinājumu. Līdz ar to uzskatāms, ka XX nav vēlējusies patiesi skaidrot naudas līdzekļu izcelsmi kontā.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 356.panta piektās daļas nosacījumiem, ja procesa virzītājs ir izteicis pieņēmumu, ka manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, personai tiesības pierādīt mantas likumīgo izcelsmi rodas no brīža, kad tās tiesības rīkoties ar mantu tiek ierobežotas ar procesuālajām darbībām.

Ja XX nepiekrīt procesa virzītāja izteiktajiem apgalvojumiem un uzskata, ka finanšu līdzekļi kopsummā XXEUR nav uzskatāmi par noziedzīgi iegūtiem, tad viņai saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 126.panta 3.¹ daļā noteikto ir pienākums pierādīt attiecīgās mantas (finanšu līdzekļu) izcelsmes likumību.

Šādi pierādījumi netika iesniegti (nepilnīga, nepārbaudāma, nepatiesa informācija, neskaidra līdzekļu izcelsme), tādējādi saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 124.panta sestās daļas nosacījumiem pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai arestētiem finanšu līdzekļiem, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 125.panta trešo daļu kriminālprocesā iesaistītai personai ir ticami jāizsakaidro attiecīgās mantas likumīgā izcelsme un šāda skaidrojuma neesība vai neticams, nepārbaudāms skaidrojums ir priekšnosacījums fakta legālai prezumpcijai par mantas noziedzīgu izcelsmi gadījumā, ja pierādījumu kopums procesa virzītājam dod pamatu pieņemumam, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme.

Sniedzot nepatiesu, nepilnīgu un vispārīgu informāciju uz bankas pieprasījumiem par naudas izcelsmi un, izmeklēšanas laikā nesniedzot patiesus, likumīgus un pārbaudāmus dokumentus, kas apliecina kontā veiktos darījumus, kā arī nesniedzot informāciju par kontā esošās naudas izcelsmi, ir pietiekams pamats uzskatīt, ka izdalītajā procesā pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz XXi piederošās, arestētās mantas noziedzīgo izcelsmi ir pierādīti.

[2.8] Tādējādi kopumā kriminālprocesa ietvaros iegūtie pierādījumi kalpo par pamatu uzskatīt, ka manta, kurai uzlikts arests, ir saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, jo XX, atverot kontu bankā, to, iespējams, izmantojusi nenoskaidrota noziedzīga nodarījuma rezultātā iegūtu

līdzekļu legalizācijas plūsmas nodrošināšanai, vietas un piederības mainīšanai, daļu līdzekļu pārvēršot citās vērtības finanšu instrumentos, slēpjot un maskējot līdzekļu noziedzīgo izcelsmi, palīdzot citai personai, kura iesaistīta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, izvairīties no juridiskās atbildības, par ko paredzēta atbildība Krimināllikuma 195.pantā.

Kriminālprocesa nodošana tiesai tuvākajā laikā objektīvu iemeslu dēļ nav iespējamai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus, jo persona, kura izdarīja noziedzīgu nodarījumu, pagaidām nav noskaidrota, un ilgstoša naudas uzglabāšana bankas kontā var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus valstij.

Nemot vērā to, ka objektīvu iemeslu dēļ lietas apstākļu izmeklēšana saistīta ar vairāku valstu starptautisko sadarbību un krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā nav iespējama, arestētās mantas turpmāka uzglabāšana kriminālprocesa mērķu sasniegšanai nav nepieciešama. Pirmstiesas kriminālprocesā radušos mantisko jautājumu taisnīga noregulējuma, savlaicīgas atrisināšanas un procesa ekonomijas interesēs, bankas pašlikvidācijas procesā savlaicīgai lēmuma pieņemšanai, lai administrators varētu pieņemt lēmumu par rīcību ar kreditora arestētiem finanšu līdzekļiem atbilstoši Kriminālprocesa likuma 626.pantam, ar procesa virzītāja lēmumu ir pamats nodot krimināllietu par noziedzīgi iegūtu mantu izlemšanai tiesai.

[2.9] Pamatojoties uz Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumu, Krimināllikuma 70.¹¹ pantu, Kriminālprocesa likuma 318.pantu, 356.panta otrās daļas 1.punktu un piekto daļu, 626.-628.pantu, lūgts: finanšu līdzekļus kopsummā XXEUR, ko veido finanšu līdzekļi XX EUR, finanšu instrumenti likvidējamās AS “ ” obligācijas ar kopējo nominālo vērtību XX EUR un uzkrātā izmaksājamā kupona summa XX EUR, kas atrodas XX likvidējamās AS “ ” kontā XX (iekšējā uzskaites ierakstā Nr.XX), atzīt par noziedzīgi iegūtu mantu, konfiscēt valsts labā un iegūtos finanšu līdzekļus ieskaitīt valsts budžetā.

[3] Tiesas sēdē procesa virzītājs XX uzturēja lēmumā par noziedzīgi iegūtu mantu norādītos argumentus. Precizēja, ka lēmums pamatots ar Krimināllikuma 70.¹¹ panta pirmo daļu. Paskaidroja, ka objektīvu iemeslu dēļ nav vēl iespējams nodot krimināllietu uz tiesu, jo notiek izmeklēšana, nav iegūts pietiekams pierādījumu kopums par noziedzīgo nodarījumu un personu vainu, visi, iespējamās organizētās grupas dalībnieki, vēl nav noskaidroti, kā arī tiek turpinātas procesuālās darbības saistībā ar starpvalstu sadarbību. Ja XX nepiekrīt procesa virzītāja lēmumā norādītajam, tad viņai ir pienākums pierādīt mantas izcelsmes likumību, bet šādi pierādījumi nav iesniegti. Arestētie līdzekļi atzīstami par noziedzīgi iegūtiem, jo XX nav spējusi izskaidrot to izcelsmi, šie līdzekļi nav samērīgi ar viņas ienākumiem, sniegti pretrunīgi paskaidrojumi bankai, slēgusi darījumu ar apšaubāmu darījuma partneri. Iespējams notikusi izvairīšanās no nodokļu nomaksas, predikatīvais noziedzīgais nodarījums nav noskaidrots.

Prokurore XX tiesas sēdē pievienojās procesa virzītāja lēmumam un norādīja, ka tiesas sēdē ir noskaidrota XXs radniecība ar XXEsprit, kurš 2009.gadā veica vērtspapīru pārvedumu XXI, tomēr par arestēto finanšu līdzekļu izcelsmi joprojām nav skaidrība.XXs pārstāves viedoklis, ka līdzekļi likumīgi iegūti no tēvoča, nenko nenozīmē, jo nav noskaidrota arestēto līdzekļu izcelsme.Turklāt finanšu līdzekļi 2017.gadā pārskaitīti uz Latviju, kas nav saprotami, jo XXinav nekādas saistības ar Latviju. Bankai, t.sk. Luksemburgas bankai, kur viņai arī bija atvērts konts, XXir sniegusi pretrunīgus paskaidrojumus par finanšu līdzekļu izcelsmi. Pievienojās procesa virzītāja aizdomām par iespējamo noziedzīgo nodarījumu - izvairīšanos no nodokļu nomaksas.

Ar mantu saistītā persona XX tiesas sēdē paskaidroja, ka starp viņu un [redacted] banku noslēgtais līgums, pamatojoties uz kuru banka atvēra kontu un nodrošināja bankas pakalpojumus, ir likumīgs. XX ir atzīta par bankas kreditori likvidācijas procesā, pamatojoties uz Finanšu un kapitāla tirgus komisijas lēmumu. Bankas konts tika atvērts, ļaujoties uz ticamību Latvijas bankai, kura daudzus gadus bija pakļauta Eiropas normatīvu aktiem un sistēmai, un piekopj Eiropas vērtības attiecībā uz privātīpašuma aizsardzību. Bankā iesniegusi visus pieprasītos un nepieciešamos dokumentus. Vienmēr bija pārliecināta, ka viņai piederošie līdzekļi ir izgājuši visas nepieciešamās atbilstības pārbaudes. Nepiekrīt lēmumā norādītajiem apstākļiem, kas norāda uz viņas saistību ar noziedzīgām darbībām, nenoskaidrotām personām, un, ka viņas līdzekļi saņemti nenoskaidrota noziedzīga nodarījuma rezultātā. Šādi apgalvojumi esot aizskaroši un neatbilst patiesībai. Par līdzekļu izcelsmi no sava tēvoča XX paskaidro, ka 2009.gada novembrī ieradās Parīzē pie ķirurga saistībā ar mātes ārstēšanu. Tēvocis pieteicās finansiāli palīdzēt, tāpēc ar tēvoci ieradās bankā Luksemburgā, naudu fiziski neredzēja. Aizpildīja nepieciešamos dokumentus. Tēvoča labklājību un rīcības likumību apšaubīt nebija pamata. Aizdomu, ka vērtspapīri varētu būt noziedzīgi, nebija. Par līdzekļu izcelsmi no tēvoča nenorādīja paskaidrojumā bankai, jo uzskatīja, ka ziņas par tēvoci neuztvers nopietni, bet konta izrakstu no Luksemburgas bankas iesniedza. Mēģināja no tēvoča 2019.gadā saņemt vēl kādus pamatojošos dokumentus, bet viņš slimoja un 2019.gada XX nomira, nekādus papildu dokumentus neieguva. Par savstarpējām attiecībām ar tēvoci paskaidroja, ka XX bija mātes māsas vīrs, kuriem bērnu nebija, tāpēc XX arī mātes māsa ar savu vīru uzskatīja kā savu meitu. XX skolas brīvdienās brauca uz Franciju pie tēvoča un tantes un arī pēcāk bieži ciemojās tur. Minētie apstākļi izskaidro tēvoča devīgumu pret viņu. Arī pēc tēvoča nāves t.sk. XX un vēl daudzi radnieki saņēma tēvoča dzīvības apdrošināšanas izmaksas daļu, taču naudas saņemšana prasīja pusgadu un skaidras naudas izņemšanai bija šķēršļi no Ukrainas bankas puses. Līdzekļiem ir likumīga izcelsme. Tēvocis vairāk kā XX gadus strādāja Luksemburgas bankā par ekonomisko un finanšu padomnieku, bija ļoti cienīts darbinieks, viņam bija piecas augstākās izglītības, apbalvojumi, zināja vairākas svešvalodas un bija likumpaklausīgs cilvēks. Par nodokļu deklarāciju, kas bija jāparaksta Luksemburgas bankā paskaidro, ka neviens nepiedāvāja šādu deklarāciju aizpildīt. Ir iesniegusi visu nepieciešamo un bankas pieprasīto informāciju. Bankas konts Luksemburgā tika slēgts tikai tāpēc, ka XX ir Ukrainas pilsoņe. Ukraina nav pievienojusies CRS standartam, tāpēc 2016.gadā kā Ukrainas pilsoņe kļuva neērta klients Luksemburgas bankai. Tāpēc Luksemburgas bankas izrakstā ir minēts konta slēgšanas iemesls – Ukrainas nodokļu rezidence. XXs līdzekļi no Luksemburgas bankas tika pārskaitīti uz [redacted] banku 2017.gada 19.jūnijā un 18.augustā, pārskaitījumi tika veikti USD valūtā. Luksemburgas banka paskaidroja, ka nebūtu bijis 2 mēnešu starplaiks starp pārskaitījumiem, ja tie tiktu veikti EUR valūtā. Pārbaudi saistībā ar šiem diviem pārskaitījumiem veica Eiropas Centrālā banka. Pieļauj, ja būtu konstatēts kaut kas aizdomīgs, tad 2017.gada XX naudas pārskaitījums uz ABLV banku nebūtu noticis. Attiecībā uz [redacted] bankas anketu paskaidroja, ka viņai neesot personīgā kapitāla deklarācijas. Šajā pieprasījuma daļā viņai nekas neesot atlicis, kā vien paskaidrot, kas un uz kāda pamata viņai pieder. Lēmumā ir norādīts, ka XX ir fiziska persona, nenodarbojas ar saimniecisku darbību, nodokļu atskaites netiek pieprasītas. Visa informācija, ko viņa iesniegusi pārbaudēm, atbilst patiesībai. Nekādus viltus dokumentus nav iesniegusi. Šaubas par dokumentu viltojumiem skaidro ar pārraukstīšanās kļūdu viņas dzimšanas datumā notariāli apliecinātajā iesniegumā. Saistībā aruzņēmumu “XX” LTD ir sniegusi patiesu informāciju, t.sk. par to, ka nav saglabājušies dokumenti, jo tie nav bijuši nepieciešami –

vēlējusies nopelnīt, bet rezultātā naudu pazaudēja. Nepiekrīt apgalvojumam par darījuma fiktitivāti, jo šajā darījumā zaudētāja bija tikai pati. Nezināja, ka nenoticis pirkums var liecināt par visas viņai piederošās naudas noziedzīgu izcelsmi. Saistībā ar minēto darījumu kriminālprocesa ietvaros nav uzdots viņai neviens jautājums. Kopš bankas likvidācijas nepārtraukti kaut kas tiek pārbaudīts un jau trīs gadus XXI nav zināms, kāda iemesla dēļ viņai joprojām piederošie līdzekļi netiek izmaksāti. Policija nav uzdevusi viņai nevienu jautājumu. Lēmumā ir runa par nenoskaidrotu noziegumu un saistībā ar to ir izdarīti tikai pieņēmumi. Uzskatīja, ka bankas konta atvēršana citā valstī nav aizliegta ar likumu. XXI bija svarīgi daļu finanšu līdzekļu glabāt Eiropā, pēc iespējas tuvāk Francijai, kur bieži ciemojās pie tantes un tēvoča. Izvēle par labu [redacted] bankai bija tāpēc, ka uzskatīja Latviju par civilizētu valsti, uzticējās bankai, Latvijā daudzi pārvalda krievu valodu, turklāt kontu varēja atvērt no Kijevas filiāles. Banka izvirzīja prasību daļu finanšu līdzekļu noguldīt obligācijās, kam piekrita. Lūdz izbeigt šo procesu.

XX pārstāve, zvērināta advokāte [redacted], tiesas sēdē paskaidroja, ka lēmums nav pamatots un mantas arests ir atceļams. XX piederošie finanšu līdzekļi, finanšu instrumenti un uzkrātais izmaksājams kupons ir iesaldēts kopš 2020.gada XX. Kriminālprocesa ietvaros pret XX nav rakstveidā izteikts pieņēmums vai apgalvojums, ka XX būtu izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, tādējādi viņai nav nodrošinātas tiesības uz aizstāvību Kriminālprocesa likuma izpratnē. Pret XX nav uzsākts kriminālprocess, nav noteikts aizdomās turētās personas statuss. XXI nav zināms saistībā ar kādu predikatīvuvai sekundāru noziedzīgu nodarījumu viņa ir saistīta, viņai nav prasīti ne paskaidrojumi, ne liecības kriminālprocesā. Nav norādīts uz pierādījumiem, kas apliecina viņas aktīvu, apzinātu līdzdalību jebkādā noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. XXI nav uzdots neviens konkrēts jautājums, kas varētu interesēt tiesībsargājošās iestādes. Viss lēmums ir balstīts uz pieņēmumiem un atsaucēm uz pretrunīgām ziņām, taču šīs pretrunības XXI nav bijusi iespēja novērst. Kriminālprocesa ietvaros tiesībsargājošās iestādes nevienu lēmumā minēto personu nav aicinājušas sniegt liecības un kompetentām iestādēm nav pieprasīta neviena izziņa – šādi pierādījumi nav pievienoti lēmumam, kaut gan lēmumā ir norādīts, ka tieši XX tas, kurš XXI 2009.gadā uzdāvināja vērtspapīrus, kas ir pamatā visām turpmākajām darbībām ar finanšu līdzekļiem, un tāpēc jāpiemēro pārejas noteikumu 21.punkts. Tas liecina par tiesībsargājošo iestāžu nepilnīgu izmeklēšanu un nepamatotu pierādīšanas pienākuma uzlikšanu XXI. Nav stājies spēkā jebkāds tiesas spriedums, vai tāds būtu iztiesāšanas stadijā, kurā būtu pierādīta XXs tieša, apzināta saistība ar jebkādu predikatīvu noziedzīgu nodarījumu, vai, ka viņai piederošā īpašuma izcelsme būtu saistīta ar jebkādu predikatīvu noziedzīgu nodarījumu, vai, ka XX būtu iesaistīta, pietuvināta jebkādam noziedzīgam nodarījumam. Šajā procesā nav veikta papildus izmeklēšana XXs finanšu darījumiem un to pretlikumīgais raksturs nav pierādīts. Ir norāde uz vienu neveiksmīgu ieguldījumu, t.i., darījumu ar uzņēmumu "XX" LTD par summu XX EUR, kurā XX pati tika apkrāpta un zaudēja minētos finanšu līdzekļus. Tāpēc nevar runāt par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem. Šādu darījumu ar neveiksmīgi izvēlētu darījuma partneri XX atzīst, samaksāto naudu no uzņēmuma viņai nav izdevies atgūt. XXI ir uzlikts nesamērīgs un cilvēka pamattiesību ierobežojošs negatīvās pierādīšanas pienākums, neskatoties uz to, ka nav pierādīts Krimināllikuma 70.¹¹ panta ne pirmajā, ne otrajā daļā minētais noziedzīgs nodarījums, ne XXs saistība ar organizētu noziedzīgu grupu, ne viņas saistība ar terorismu. XX neizvairās no tiesībsargājošām iestādēm, viņa piedalās tiesas procesā. Nav konstatēti tiesiskie apstākļi, kas atbilstoši vispārpieņemtai starptautiskai praksei krimināllietās pieļautu ārpuskārtas un īpaši pamatotu *in rem* mantas konfiskācijas procedūru.,,XX"pēdējais konta

izrakstspierāda, ka konts tika slēgts pēc XXs pieprasījuma. Saskaņā ar pēdējo izrakstu „XX” 2017.gada XX pārskaitīja _____ bankai XXUSD. No bankas izdrukām redzams, ka XX pārstāvēja viņas tante XX. Tas pierāda, ka Luksemburgas bankai bija zināma ne tikai XX, bet arī viņas tante. Procesā virzītājs šiem apstākļiem nav pievērsis uzmanību. Lēmumā kā pamats procesam par noziedzīgi iegūtu mantu norādīts, kaXXs konts un naudas līdzekļi, visticamāk, saistīti ar noziedzīga nodarījuma izdarīšanu ārvalstīs un organizēta XXs un citu nenoskaidrotu personu interesēs. Tomēr XX ir aizskartās mantas īpašnieka statusā un netiek saukta pie atbildības par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas ir izdarīts ārvalstīs, nenoskaidroto personu interesēs. To ievērojot uzskata, ka šajā procesā nebija mērķis noskaidrot noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, jo tāds netika izdarīts, bet vienkāršotā veidā uzsākt XXs mantas konfiskāciju. Vērtspapīru pārvedums 2009.gadā bija pamats turpmākajiem finanšu darījumiem. Lēmumā nav norādīts, ka XX vērtspapīri ir noziedzīgi iegūti. Nākamais lēmumā izdarītais secinājums ir, ka XX apzināti ir, iespējams, piekritusi līdzdarboties nenoskaidrotu personu prettiesiskajās darbībās, nenorādot lēmumā kaut vienu personu, kas būtu ar kādu tiesas spriedumu atzīta par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. Lēmumā procesa virzītājs norādījis, ka arestētiem finanšu līdzekļiem, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme. Šāds pierādīšanas standarts noteikts, arī vadoties no Direktīvas 2014/42/ES noteikto tiesisko regulējumu attiecībā uz paplašināto mantas konfiskāciju. Šai saistībā zvērināta advokāte D.Siliņa atsaucās uz šīs pašas Direktīvas 5.pantu, kas sniedz skaidrojumu par paplašināto konfiskāciju – „dalībvalstis pieņem nepieciešamos pasākumus, kuri ļauj pilnībā vai daļēji konfiscēt īpašumu, kas pieder personai, kura notiesāta par tādu noziedzīgu nodarījumu, kas var būt par pamatu ekonomiska labuma tiešai vai netiešai ieguvei [..]”.XX nav notiesāta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Konstatējot šo, jau ir pamats izbeigt kriminālprocesu. Lēmumā nav apstiprinājuma tam, ka ārvalstīs paveikts predikatīvs noziedzīgs nodarījums. Tipoloģijas pazīmes nepierāda, ka ir noticis predikatīvs noziedzīgs nodarījums. Ir norāde, ka kriminālprocesa nodošana tiesai tuvākajā laikā objektīvu iemeslu dēļ nav iespējama vai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus, jo persona, kura izdarīja noziedzīgu nodarījumu, pagaidām nav noskaidrota, bet nav norādīts, kāds tieši noziedzīgs nodarījums ir paveikts. Tajā pašā laikā lēmumā ir norādīts, ka XX, slēpjot un maskējot noziedzīgi iegūtos līdzekļus, ir palīdzējusi citai personai, kura iesaistīta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, izvairīties no juridiskās atbildības, par ko paredzēta atbildība Krimināllikuma 195.pantā. Materiāli, ar kuriem advokātei bija ļauts iepazīties, nepierāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.

Motīvu daļa

[4] Noklausoties procesa dalībnieku paskaidrojumus, un, pārbaudot no kriminālprocesa izdalīto smateriālus par noziedzīgi iegūtu mantu, tiesa atzīst, ka process ir izbeidzams.

[5] Kriminālprocesa likuma 630.panta pirmādaļa noteic, ka, izskatot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu, tiesai jāizlemj:

- 1) vai manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu;
- 2) vai ir zināms mantas īpašnieks vai likumīgais valdītājs;
- 3) vai kādai personai ir likumīgas tiesības uz mantu;
- 4) rīcība ar noziedzīgi iegūtu mantu.

Lēmums pamatots ar Krimināllikuma 70.¹¹ pantu, un tiesas sēdē procesa virzītājs precizēja, ka lēmuma juridisko pamatojumu veido šī panta pirmā daļa.

No procesa materiāliem redzams, ka iespējami noziedzīgi līdzekļi Ukrainas pilsoņiem XX bankas kontā (XX), kas atvērts 2017.gada XX, ar līdzekļu atlikumu uz 2018.gada XX XX EUR, obligācijas par nominālo vērtību XX EUR un uzkrātais izmaksājamais kupons XX EUR, ieskaitīti kā ienākošais maksājums XX USD 2017.gada XX.

Tā kā minētie finanšu līdzekļi ABLV bankas kontā ieskaitīti (pārvietojot tos no iepriekšējās atrašanās vietas Luksemburgas bankas kontā) 2017.gada XX, tad nav pamata piemērot Krimināllikuma pārejas noteikumu 21.punktu, kas noteic, ka šā likuma VIII² nodaļas normas attiecībā uz tiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kuri izdarīti līdz 2017.gada XX, piemērojamas, ciktāl šīs normas nav nelabvēlīgākas par tām Kriminālprocesa likuma normām, kuras regulēja rīcību ar noziedzīgi iegūtu mantu attiecīgā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā.

Līdz ar to piemērojama Krimināllikuma 70.¹¹ panta pirmās daļas redakcija, kas ir spēkā no 2017.gada XX, un noteic, ka noziedzīgi iegūta manta ir manta, kas personas īpašumā vai valdījumā tieši vai netieši nonākusi noziedzīga nodarījuma izdarīšanas rezultātā.

[6] Lai noskaidrotu konkrētu faktu – vai manta ir noziedzīgi iegūta – Kriminālprocesa likumā paredzēts arī sevišķā procesa veids, ko regulē šā likuma 59.nodaļa. Process par noziedzīgi iegūtu mantu ir izņēmums no pamata kriminālprocesa un tajā netiek noskaidrota personas vaina, bet gan tiek lemts par mantas noziedzīgo izcelsmi vai saistību ar noziedzīgu nodarījumu. Šis process ir vērsts tikai uz kriminālprocesā radušos mantisko jautājumu atrisināšanu iespējami ātri un efektīvi. Tādējādi process par noziedzīgi iegūtu mantu ir atsevišķs, patstāvīgs process, kura ietvaros tiek risināti tikai mantiskie jautājumi (sal., sk. *Satversmes tiesas 2017.gada 23.maija spriedumu lietā Nr.2016-13-01 10., 11.punktu un Satversmes tiesas 2017.gada 11.oktobra sprieduma lietā Nr.2017-10-01 20.1.punktu*).

Tomēr process par noziedzīgi iegūtu mantu var tikt uzsākts tikai tad, ja pastāv Kriminālprocesa likuma 626.pantā minētie nosacījumi. Judikatūrā šajā sakarā norādīts, ka: “lēmumā uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu jābūt norādītiem un pamatotiem visiem procesa uzsākšanas iemesliem”, savukārt tiesa jāvērtē, “vai ir bijuši likumā norādītie iemesli procesa uzsākšanai un turpināšanai par noziedzīgi iegūtu mantu” (sk. *Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 19.februāra lēmumu lietā Nr.SKK-2/2009*).

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 626.pantu procesu par noziedzīgi iegūtu mantu var uzsākt, ja pastāv šādi priekšnoteikumi:

1) pierādījumu kopums dod pamatu uzskatīt, ka manta, kura izņemta vai kurai uzlikts arests, ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu;

2) objektīvu iemeslu dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā (saprātīgā laika periodā) nav iespējama vai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus.

Turklāt tiesa secina, ka šiem priekšnoteikumiem jāizpildās kumulatīvi, t.i. vielaicīgi.

[6.1] Attiecībā par Kriminālprocesa likuma 626.panta 2.punktu tiesa norāda, ka neapšaubā procesa virzītāja lēmumā (sk. šī lēmuma 2.8.punktu) un tiesas sēdē (sk. šī lēmuma 3.punktu) norādīto argumentu patiesumu par izmeklēšanas darbībām, kas vēl jāveic, un secīgi kalpo par iemeslu tam, ka tuvākajā laikā krimināllietas nodošana tiesai nav iespējama.

Tomēr tiesa secina, ka iztrūkst lēmumā pamatojuma tam, kādas tieši izmeklēšanas darbības vēl tiks veiktas un, kāpēc tās liedz saprātīgā laika periodā kriminālprocesu nodot tiesai (sal., sk. *Augstākās tiesas 2008.gada 6.marta lēmumu lietā Nr.SKK 93/2008 un 2009.gada 19.februāra lēmumu lietā Nr.SKK-2/2009*), taču tas konkrētajā gadījumā nekalpo

par patstāvīgu pamatu procesa izbeigšanai.

[6.2] Savukārt no Kriminālprocesa likuma 626.panta 1.punkta tiesa secina, ka primāri procesa virzītājam jāiesniedz pierādījumi tam, ka manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu gadījumā, kad tiek pieņemts lēmums par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu uzsākšanu Kriminālprocesa likuma 59.nodaļas kārtībā, nododot materiālus uz tiesu ar Krimināllikuma 70.¹¹ panta pirmās daļaspamatojumu, kā tas ir konkrētajā gadījumā.

Tādējādi nav pareizs lēmumā (sk. šī lēmuma 2.7.punktu) ietvertais procesa virzītāja viedoklis, kas pamatots t.sk. ar atsauci uz Kriminālprocesa likuma 125.panta trešo daļu un 126.panta 3.¹ daļu, ka apstākļi, kaXX sniegusi nepilnīgu, vispārīgu un, iespējams, nepatiesu informāciju bankai un, nav iesniegusi pārbaudāmus dokumentus izmeklēšanas laikā, ir pietiekams pamats piemērot Kriminālprocesa likuma 124.panta sesto daļu un uzskatīt, ka pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz XX piederušās, arestētās mantas noziedzīgo izcelsmi ir pierādīti.

No minētā izriet, ka lēmumā sajaukts ar mantu saistītās personas pienākums pierādīt mantas izcelsmes likumību, ko noteic Kriminālprocesa likuma 126.panta 3.¹ daļa, turklāt ne visos gadījumos, ar šīs personas tiesībām pierādīt mantas izcelsmes likumību, ko paredz Kriminālprocesa likuma 356.panta piektā daļa, un ar Kriminālprocesa likuma 125.panta trešajā daļā ietvertu prezumpciju, kas kļūdaini novedis pie apgrieztā pierādīšanas pienākuma, kad ar mantu saistītajai personai ir sākotnējs pienākums pierādīt mantas likumīgu izcelsmi, lai šo mantu neuzskatītu par noziedzīgi iegūtu sevišķajā procesā.

Tiesa norāda, ka pierādīšanas pienākums, kāds noteikts Kriminālprocesa likuma 126.panta 3.¹ daļas pirmajā teikumā - ja kriminālprocesā iesaistītā persona apgalvo, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, pienākums pierādīt attiecīgās mantas izcelsmes likumību ir šai personai, - nav attiecināms uz ikvienu gadījumu.

Tiesību doktrīnā, komentējot minēto procesuālo tiesību normu, skaidrots: “[..] pienākums pierādīt mantas likumīgo izcelsmi attiecināms nevis uz ikvienu gadījumu, kad tiek skatīts jautājums par noziedzīgi iegūtu mantu, bet tikai tad, kad personai saskaņā ar KL normām ir uzlikts pienākums pierādīt mantas likumīgo izcelsmi, t.i., mantas noziedzīgas izcelsmes prezumpcijas (KL 70.¹¹ panta otrā, trešā daļa) piemērošanas gadījumā” (sk. *Kriminālprocesa likuma komentāri. A daļa. Zinātniska monogrāfija prof. Kristīnes Stradas-Rozenbergas zinātniskā redakcijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019, 427.lp.*).

Konkrētajā gadījumā lēmums par procesa uzsākšanu pamatots ar Krimināllikuma 70.¹¹ panta pirmo daļu, kurā “mantas noziedzīgā izcelsme ir jāpierāda apsūdzības pusei, tāpēc teorijā to mēdz dēvēt par pierādīto noziedzīgi iegūto mantu”(sk. *Kriminālprocesa likuma komentāri. A daļa. Zinātniska monogrāfija prof. Kristīnes Stradas-Rozenbergas zinātniskā redakcijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019, 952.lp.*).

Līdzar to primārais mantas noziedzīgas izcelsmes pierādīšanas pienākums ir procesa virzītājam gadījumā, kad uzsākts sevišķais process ar Krimināllikuma 70.¹¹ panta pirmās daļas pamatojumu. Šādos apstākļos nav pamatota atsauce lēmumā uz Kriminālprocesa likuma 125.panta trešajā daļā ietvertu prezumpciju, jo, “vērtējot prezumpcijas piemērošanas nosacījumus, ir konstatējams, ka prezumpcijas piemērošana attiecināma uz tādiem gadījumiem, kad persona veic legalizēšanas darbības ar mantu un nespēj ticami izskaidrot mantas likumīgo izcelsmi, līdz ar to ir pamats secināt, ka mantas izcelsme ir noziedzīga. Bet šos apstākļus var konstatēt, tikai izskatot apsūdzību pret šo personu par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas paredzēts Krimināllikuma 195.pantā, tas ir, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana. [..] Kriminālprocesa likuma 59.nodaļas regulējumu nevar piemērot

iepriekš aprakstīto prezumpciju gadījumos, jo, pamatojoties uz prezumpciju, mantu var atzīt par noziedzīgi iegūtu, ja vienlaikus (tajā pašā procesā) tiek izlemts jautājums arī par personas vainīgumu”(sk. *J.Stukāns. Pezumētā noziedzīgi iegūtā manta un procesa par noziedzīgi iegūtu mantu piemērošana. Jurista Vārds. 02.06.2020., Nr.22 (1132) 4.lp.*)

Turklāt tiesa arī konstatē, ka procesa virzītājs noziedzīgi iegūtas mantas izcelsmes pamatojumā pēc būtības izmantojis daļēju Krimināllikuma 70.¹¹ panta otrās daļas regulējumu (*Ja mantas vērtība nav samērīga ar personas likumīgiem ienākumiem un persona nepierāda, ka manta ir iegūta likumīgā ceļā, par noziedzīgi iegūtu mantu var atzīt arī mantu, kas pieder personai, kura: [..]*), lēmumā norādot, ka XXs kontā naudas līdzekļu atlikums nav samērīgs ar personas likumīgiem ienākumiem un viņa nav varējusi pierādīt, ka minētā manta (finanšu līdzekļi) iegūta likumīgā ceļā (sk. šī lēmuma 2.4.punktu), un arī tiesas sēdē norādot, kaXX nav spējusi izskaidrot līdzekļu izcelsmi, šie līdzekļi nav samērīgi ar viņas ienākumiem (sk. šī lēmuma 3.punktu).

Krimināllikuma 70.¹¹ panta otrajā daļā, uz kuru nav tiešas atsaucis lēmumā, bet kuras hipotēze faktiski izmantota lēmuma juridiskajā pamatojumā, arī ir ietverta prezumpcija, tāpēc uz šīs tiesību normas izmantošanu juridiskajā pamatojumā attiecas iepriekš norādītais, ka procesā Kriminālprocesa likuma 59.nodaļas kārtībā nevar piemērot prezumpcijas.

Ievērojot visu iepriekš minēto, tiesa secina, ka ar kļūdaini piemēroto apgriezto pierādīšanas pienākumu sevišķajā procesā nevar sasniegt Kriminālprocesa likuma 124.panta sestajā daļā noteikto procesā par noziedzīgi iegūtu mantu pierādīšanas priekšmetā ietilpstošo apstākļu attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi pierādīšanu.

[6.3] Tiesa konstatē, ka apstākļi, kas izmeklēšanas laikā šķietami radījuši aizdomas par XX līdzekļu izcelsmi, jo par to netika iesniegti pietiekami pierādījumi, t.sk., ka par XX saistību ar XX nav nekādas informācijas, novērsti šī procesa izskatīšanā tiesā, kur XX pārstāve, pamatojot arestēto līdzekļu izcelsmi no 2009.gada vērtspapīru pārveduma darījuma arXX, iesniedza šādus pierādījumus:

- XXs (dzimusi XX) dzimšanas apliecības kopiju, no kuras redzams, ka viņas māte ir XX; izrakstu no civilstāvokļa aktu reģistra par XXs laulību, kas apliecina uzvārda „XX” maiņu pret „XX”; XX (krievu valodā: XX) dzimšanas apliecības kopiju, no kuras ir redzams, ka viņas tēvs bija XX (krievu valodā: XX) un māte XX (krievu valodā: XX); izraksta kopija no civilstāvokļa aktu valsts reģistra par XX laulību, kas apliecina, ka pēc laulības viņas uzvārds bija XX; XX laulības apliecības kopiju, no kuras ir redzams, ka XX 1972.gada XX reģistrēja laulību ar XX (krievu valodā: XX). XX dzimšanas apliecības kopiju (izraksts no Dzimtsarakstu biroja). Iesniegtie dokumenti pierāda XXs radniecību ar XX (dzimusi XX), XX (dzimusi XX) un XX.

Tāpat iesniegti šādi minēto personu savstarpējo attiecību un ar mantu saistītās personas paskaidrojumā norādīto apstākļu apliecināši pierādījumi:

- XX apliecinājums (liecība), no kuras redzams, ka XX (dzimusi XX) apliecina, ka XX ir viņas mātes mātes meita, laulības laikā ar XX ir materiāli palīdzējis XXi un bija to spējīgs darīt savas izglītības un nodarbošanās dēļ; XX ielūguma kopiju, ar kuru XX apliecināja savu spēju uzņemt XX un to, ka arī iepriekš bija uzņēmis XX 1974., 1975., 1976., 1977., 1979., 1980., 1997., 2009. un 2010.gadā; XX miršanas apliecību ar tulkojumu latviešu valodā, kas apstiprina viņa miršanas faktu 2019.gada XX; Francijas Sociālo lietu, darba un solidaritātes ministrijas Darba goda medaļas piešķiršanu XX; Ivelīnas mēra 1989.gada XX apsveikuma kopija XX par viņa iecelšanu Lauksaimniecības nopelnu goda rangā; Akciju sabiedrības

„XX” apliecinājuma kopiju, kas apliecina, ka pēc XX nāves, izpildot viņa gribu, kā viena no labuma guvējām tika norādīta XX.

Minēto pierādījumu ticamību, attiecināmību un pieļaujamību neapstrīdēja ne procesa virzītājs, ne prokurors. Līdz ar to tiesa atzīst, ka šie pierādījumi apliecina ar mantu saistītās personas paskaidrojumā norādītās radniecības attiecības ar XX.

[6.4] Lēmumā norādīts, ka visu XX ABLV bankas kontā esošo līdzekļu izcelsmi veido viens darījums – 2009.gada vērtspapīru pārvedums no XX saņemta vērtspapīru portfeļa, par ko nav strīda.

No procesa materiālos esošo bankas kontu izrakstiem redzams, ka minētā vērtspapīru darījuma rezultātā XX Luksemburgas bankas “XX” kontā bija finanšu līdzekļi, kas XX USD jeb XX EUR apmērā (pilnā apmērā) pārskaitīti 2017.gada XX uz Latvijas bankā atvērto XX kontu sakarā ar Luksemburgas bankas konta slēgšanu.

No pārskaitītajiem līdzekļiem uz ABLV banku XX par XX USD ABLV 2017.gada XX nopirka FXD XX obligācijas ar nominālvērtību XX EUR, veica XX EUR noguldījumu un ieguva bankas kuponu par XX EUR.

Pamatojumu Latvijas kredītiestādes izvēlei XX argumentējusi ar uzticību Eiropas bankām, kuras, pretēji Ukrainai, ir pievienojušās t.sk. CRS standartam (*kopējais ziņošanas standarts (CRS) ir globāls nodokļu iestāžu automatiskās bankas kontu informācijas apmaiņas standarts, kuru Eiropas sadarbības un attīstības organizācija (OECD) izstrādāja 2014.gadā, lai apkarotu izvairīšanos no nodokļu nomaksas*), iespēju sazināties ar Latvijas banku viņai saprotamā krievu valodā, Latvijas kā Eiropas bankas tuvumu Francijai, kur bieži ciemojās pie tēvoča, bet par konta slēgšanu Luksemburgas bankā paskaidroja, ka faktiski tas slēgts, jo viņa kā Ukrainas pilsoņe kļuva neērta klients šai bankai, turklāt Ukrainā ir politiski sarežģīta situācija, t.sk. dēļ Krimas okupācijas, kas ietekmē arī valūtas maiņas darījumus.

No Luksemburgas bankas izziņas redzams, ka XX konts slēgts dēļ tā, ka viņas CSR nodokļu rezidences valsts ir Ukraina. Ukraina nav Eiropas Savienības valsts un tajā valdošā politiski sarežģītā situācija ir vispārzināms fakts, kas, tiesas ieskatā, var ietekmēt t.sk. Eiropas banku attieksmi pret Ukrainas rezidentiem. Turklāt no pierādījumiem lietā nav konstatējams, ka Luksemburgas banka, kurā ar mantu saistītajai personai bija atvērta konts ilgstoši (no 2009.-2017.g.), būtu XX atzinusi par aizdomīgu klientu vai, piemēram, klientu ar negatīvu reputāciju, tāpēc Luksemburgas bankas konta slēgšanas pamatojums konkrētajā gadījumā nekalpo par pierādījumu tam, ka XX īpašumā vai valdījumā tieši vai netieši nonākus inoziedzīgi iegūta manta.

No kontu izrakstiem nav konstatējams, ka ar ABLV bankas kontā pārskaitītajiem XX līdzekļiem būtu veikti tranzīta rakstura maksājumi, tāpēc šāds arguments lēmumā nav pamatots. Savukārt tas, ka XX 2018.gada XX veikusi maksājumu XX EUR apmērā uzņēmumam “XX” Ltd, kas saskaņā ar pierādījumiem lietā atbilst čaulas veidojuma pazīmēm, neattiecas uz XX finanšu līdzekļu izcelsmi. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu izcelsmi nevar pamatot ar apstākļiem par to, kā ar mantu saistītā persona izlieto savus līdzekļus, tas var būt tikai papildu arguments, piemēram, aizdomīga darījuma vai darījumu shēmas apliecināšanai, tomēr arī tādā gadījumā šai darījuma shēmai jābūt saistītai ar līdzekļu izcelsmi (piem., t.s. PVN karuseļu shēmas). XX piederošo, arestēto finanšu līdzekļu izcelsme nav saistīta ar čaulas veidojumu.

Lēmumā arī norādīts uz XX sākotnējo paskaidrojumu bankai neatbilstību ar pēcāk norādītiem apstākļiem par finanšu līdzekļu izcelsmi. Tiesa atzīst, ka šādi apstākļi var radīt aizdomas par līdzekļu izcelsmes likumību, tomēr, uzsākot šajā sakarā sevišķo procesu, ir

jāveic izmeklēšana un jāiegūst pierādījumi, ja tādi ir, par līdzekļu noziedzīgu izcelsmi. No bankas jautājumiem un XX sākotnējām atbildēm par līdzekļu izcelsmi kā ziedojušs/mantojušs no vecākiem, kā arī no nekustamā īpašuma pārdošanas, un pēcāk no XX atbildes par līdzekļu izcelsmi no tēvoča XX vērtspapīriem, tiesa nekonstatē tādas pretrunas, kas liecina par aizdomīgu darījumu, savukārt neskaidrs darījums, t.sk. neskaidra līdzekļu izcelsme, nav noziedzīga izcelsme.

[6.5] Lai gan ir noskaidrots arestēto līdzekļu izcelsmes avots no XX vērtspapīru pārveduma, tomēr prokurore tiesas sēdē norādīja, ka par arestēto finanšu līdzekļu izcelsmi joprojām nav skaidrība, jo XX pārstāves viedoklis, ka līdzekļi likumīgi iegūti no tēvoča, neko nenozīmē tā kā nav noskaidrota arestēto līdzekļu izcelsme.

Nolūkā iegūt šajā kriminālprocesā ziņas un pierādījumus par XX mantisko stāvokli XX pārstāve iesniegusi Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas biroja Organizētās noziedzības un noziegumu ekonomikas jomā apkarošanas nodaļai lūgumu starptautiskās palīdzības ietvaros: 1) kā liecinieci nopratināt XX un uzdotjautājumus: par XX attiecībām ar XX, par 2009.gada vērtspapīru pārvedumu bez maksas seguma XXI, par XX labklājības līmeni uzvērts papīru pārveduma brīdi; 2) izprasīt no Francijas ieņēmumu dienesta un publiskajiem reģistriem ziņas par XX ienākumiem, uzkrājumiem, vērtspapīriem un nekustamajiem īpašumiem uz 2009.gadu; 3) izprasīt no „XX” ziņas par XX vērtspapīru pārvedumu XXI un vai uzvērts papīru pārveduma brīdi bija pamats apšaubīt šī darījuma tiesiskumu un izcelsmes likumību; 4) izprasīt no notāres Maitre XX (Francija) ziņas par kopējo XX mantojuma masas vērtību.

No Policijas nodaļas saistībā ar minēto pārstāves lūgumu par pierādījumu iegūšanu saņemta atbilde Nr.XX, ka kriminālprocesa ietvaros tiek sagatavots Eiropas izmeklēšanas rīkojums, nodrošinot lūgumā norādīto darbību ārvalstīs izpildi. Arī procesa virzītājs tiesas sēdē atzina, ka minētie apstākļi ir noskaidrojami un tiks veiktas izmeklēšanas darbības, tomēr uzskatīja, ka sevišķajā procesā ir pietiekami pierādījumi, lai procesu turpinātu un arestēto mantu konfiscētu.

Tiesa konstatē, ka ar mantu saistītās personas līdzekļu izcelsmes avots ir noskaidrots, bet lietā nav pierādījumu par šī avota, t.i. XXEspritlīdzekļu saistību ar noziedzīgu nodarījumu, ne arī par viņa labklājības līmeni, t.sk. likumīgiem ienākumiem, lai gan par šiem apstākļiem saskaņā ar Kriminālprocesalíkuma 626.panta 1.punktu primāri, pierādījumi jāiegūst procesa virzītājam, uzsākot sevišķo procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka process uzsākts, neesot pietiekamam pierādījumu kopumam par arestētās mantas noziedzīgo izcelsmi un mantas saistība ar noziedzīgu nodarījumu nav pierādīta, tāpēc šādos apstākļos piemērojama Kriminālprocesa likuma 630.panta otrā daļa, kas paredz, ka tiesa pieņem lēmumu izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, ja atzīst, ka mantas saistība ar noziedzīgu nodarījumu nav pierādīta.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka process par noziedzīgi iegūtu mantu izbeidzams.

[7] Vienlaikus tiesa atzīst, ka XX pārstāves lūgums par aresta atcelšanu nav pamatots, jo Kriminālprocesa likuma 630.panta trešā daļa paredz, ka, pieņemot lēmumu izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, tiesa izlemj arī par mantas aresta atcelšanu tikai tad, ja process izbeigts tādā kriminālprocesā, kas izbeigts uz personu nereabilitējoša pamata, kas nav konkrētais gadījums, tāpēc arestu neatceļ tiesa šajā procesā.

[8] Lietā iesniegts XXs pārstāves lūgums tiesai iesniegt Eiropas Savienības Tiesā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/42/ES (03.04.2014) par noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju

Eiropas Savienībā (turpmāk Direktīva 2014/42/ES); Padomes Pamatlēmumu 2005/212/TI (24.02.2005) Par noziedzīgi iegūtu līdzekļu, nozieguma rīku un īpašuma konfiskāciju (turpmāk Pamatlēmums 2005/212/TI); Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta 2., 3.punktu; Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Pirmā protokola 1.pantu, t.i.,

1) vai Pamatlēmuma 2005/212/TI 1.pantā un Direktīvas 2014/42/ES 2.panta 1.punktā definīcijā minētie “noziedzīgi iegūti līdzekļi” saskaņā ar nacionālajām tiesību normām var būt atzīstami par tādiem, ja ar tiesas spriedumu nav pierādīts Direktīvas 2014/42/ES 2.panta 6.punktā minētā “noziedzīga nodarījuma” sastāvs?

2) Vai Direktīvas 2014/42/ES 1.panta 1.punkts, kurā ir paredzēts noteikumu minimums, kas attiecas uz īpašuma iesaldēšanu, ņemot vērā tā iespējamu vēlāku konfiskāciju ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstoši tam nacionālajos tiesību aktos ir pieļaujama mantas konfiskācija kriminālprocesā, ja pret aizskarto mantas īpašnieku nav ierosināts kriminālprocess, t.i., viņš nav ne aizdomās turamā, ne apsūdzētā persona (Direktīvas 2014/42/ES 4.panta 1.punkts un 5.pants), nedz arī pierādīts, ka aizskartajam mantas īpašniekam kāda cita aizdomās turētā vai apsūdzētā persona būtu nodevusi noziedzīgi iegūtus līdzekļus vai īpašumu ar mērķi izvairīties no konfiskācijas (Direktīvas 2014/42/ES 6.pants).

3) Vai no Direktīvas 2014/42/ES 1.panta 1.punkta, ņemot vērā šīs direktīvas 4.panta 2.punktu un 8.panta 1.punktu, izriet, ka nacionālajos tiesību aktos ir pieļaujama tāda *in rem* procedūra kriminālprocesa ietvaros, kuras rezultātā ir iespējama īpašuma konfiskācija bez notiesājoša sprieduma pat tad, ja persona neizvairās, nebēguļo, neslimo, nav konstatēti apstākļi, kas traucētu tai stāties tiesas priekšā, bet *in rem* procedūra pamatota ar to, ka objektīvu iemeslu dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā nav iespējama vai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus.

4) Vai no Direktīvas 2014/42/ES 1.panta 1.punkta, ņemot vērā šīs direktīvas 5.panta 1.punktu, izriet, ka nacionālajos normatīvajos aktos ir pieļaujama tāda konfiskācija, kurā valsts uzliek pienākumu pierādīt aizskartajam mantas īpašniekam viņam piederošā īpašuma legālo izcelsmi un tā vērtības samērīgumu ar likumīgajiem ienākumiem, ja valsts ar notiesājošu tiesas spriedumu nav pierādījusi ne predikatīvā, ne sekundārā noziedzīgā nodarījuma sastāvu, ne mantas īpašnieka, ne citas personas vainu.

5) Vai no Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta 2. un 3.punkta un Pirmā protokola 1.panta tvēruma izriet, ka nacionālajos tiesību aktos ir pieļaujama tāda procedūra kriminālprocesa ietvaros, kuras rezultātā ir iespējama īpašuma konfiskācija, ja personai, pret kuru ir vērsta mantas konfiskācija, nav nodrošinātas tiesības uz aizstāvību?

Tiesa secina, ka pamats prejudiciāla jautājuma uzdošanai ir nevis iespēja saņemt konsultatīvus viedokļus par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem, bet vajadzība faktiski iztiesāt prāvu (sk. *Eiropas Savienības Tiesas 2006.gada 15.jūnija sprieduma lietā “Acereda Herrera”, C-466/04 49.punktu*).

Novērtējusi minēto lūgumu, tiesa nekonstatē nepieciešamību lēmuma taisīšanai vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, jo atzīst, ka lūgumā norādīto jautājumu kontekstā nerodas šaubas par Eiropas Savienības tiesību normu piemērošanu un konkrēto procesu par noziedzīgi iegūtu mantu ir iespējams izskatīt, piemērojot nacionālajos normatīvajos aktos ietvertās normas un tulkojot tās kopsakarā ar tiesu praksē un tiesību doktrīnā ietvertajām atziņām.

Turklāt tiesa konstatē, ka Līguma par Eiropas Savienības darbību 267.pants neparedz uzdot jautājumu prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai par Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas un tās Protokolu interpretāciju.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Krimināllikuma 70.¹¹ panta pirmo daļu, Kriminālprocesa likuma 626., 630.panta otro daļu, 631.panta pirmo daļu, tiesa

nolēma

izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu attiecībā uz XX piederošiem, arestētajiem finanšu līdzekļiem kopsummā XX EUR, ko veido finanšu līdzekļi XX EUR apmērā, finanšu instrumenti (likvidējamās) AS “ ” obligācijas ar kopējo nominālo vērtību XX EUR un uzkrātā izmaksājamā kupona summa XX EUR, kas atrodas XX (likvidējamās) AS “ ” norēķinu kontā Nr. XX (pēc bankas iekšējās uzskaites ieraksta Nr.XX).

Lēmumu var pārsūdzēt 10 (desmit) dienu laikā no lēmuma pieņemšanas dienas Rīgas apgabaltiesā, iesniedzot sūdzību vai protestu Ekonomisko lietu tiesā.

Lēmums sastādīts un pieejams 2021.gada XX.

Tiesnese

(paraksts)

XX

NORAKSTS PAREIZS

Tiesnese XX

Noraksta parakstīšanas datums ir pievienotā droša Elektroniskā paraksta un tā laika zīmoga datums.

DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU